Kirkon Ulkomaanapu Lausunto

31.3.2017

Ulkoasiainvaliokunta

Kirkon Ulkomaanavun lausunto ulkoasiainvaliokunnalla 31.3.2017

Kirkon Ulkomaanapu kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta (VNS 1/2017).

Suomen toimet kestävän kehityksen tavoitteiden ja Agenda2030 edistämisen suhteen ovat monella tapaa esimerkillisiä ja ansaitsevat kiitosta. Suomi on **yksi ensimmäisistä maista, joka on laatinut kansallisen toimeenpanosuunnitelman Agenda2030-ohjelman toteuttamiseksi**. Toimeenpanosuunnitelman valmistelussa huomioitiin ja mahdollistettiin **eri toimijoiden osallistuminen** ja omistajuus. **Suomi toimii** näin **hyvänä esimerkkinä muille maille** ja viestii samalla Suomen sitoutuneisuudesta kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Agenda2030-toimeenpanosuunnitelman antaminen valtioneuvoston selontekona on erittäin positiivista. Se **edesauttaa politiikkajohdonmukaisuuden vahvistamista ja mahdollistaa** toimeenpanosuunnitelman **käsittelyn eduskunnassa** sekä sidosryhmien kuulemisen valiokunnissa. **On myös myönteistä, että vastuu Agenda2030:n kansallisen toimeenpanon koordinaatiosta** sekä kansallisen kestävän kehityksen politiikan tuesta **on valtioneuvoston kansliassa** olevalla koordinaatiosihteeristöllä, ja että koordinaatiosihteeristössä on edustajat kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeristöstä, ulkoasiainministeriöstä ja valtioneuvoston kansliasta. **Se tukee koko valtionhallinnon omistajuutta kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa** aiemman ulko- ja ympäristöministeriövetoisuuden sijaan.

Selonteon keskeiset politiikkaperiaatteet - pitkäjänteisyys, johdonmukaisuus ja osallistavuus - sekä Juha Sipilän hallituksen esitys politiikkaperiaatteiden ulottuvuudesta yli hallituskauden **luovat hyvän pohjan kestävän kehityksen tavoitteiden ja Agenda2030:n toimeenpanolle**. **Erityisen hyvin tätä tukee selontekoon kirjatut kattavat seuranta-, arviointi- ja kehittämistoimet.** Ne mahdollistavat laajan osallistumisen toimeenpanosta käytävään vuosittaiseen keskusteluun, kytkevät Agenda2030:n toteuttamisen valtionhallinnon työhön, antavat realistisen ulkopuolisen tahon arvioiman kuvan kestävän kehityksen tilasta ja Agenda2030:n toimeenpanosta Suomessa neljän vuoden välein sekä mahdollistavat korjausliikkeet.

Selonteon tavoitteena on sisällyttää kestävän kehityksen periaatteet ja tavoitteet osaksi tulevia hallitusohjelmia, hallituksen tulevaisuustyötä sekä budjettivalmistelua. Tämä on erittäin tärkeää ja se tulisi toteuttaa mahdollisimman pian. **Jos Agenda2030 ei ole budjettineuvottelujen ja lakivalmistelujen lähtökohtana, eivät resurssit ohjaudu esitettyihin toimenpiteisiin eivätkä esitetyt politiikkaperiaatteet tai politiikkajohdonmukaisuus toteudu. Tämä voi puolestaan vaarantaa esitettyjen tavoitteiden saavuttamisen**. Osittain tämä näkyy myös toimeenpanosuunnitelmassa, koska siihen on uusien avauksien sijaan nostettu Sipilän hallituksen toimikauden alussa sovittuja tavoitteita ja ohjelmia, joiden pohjana Agenda2030 ei ole toiminut.

Agenda2030:n kantava teema on ”*kukaan ei saa jäädä kehityksestä jälkeen*”. **Kehitysmaat ja erityisesti vähiten kehittyneet ja hauraat valtiot ovat suuressa vaarassa jäädä jälkeen, ja siksi niiden kehitystä tulisi tukea merkittävästi sekä vahvistaa niiden omistajuutta Agenda2030:n suhteen.**

Globaalin kumppanuuden vahvistamisen keinoksi selonteossa esitetään, että julkisten menojen suunnittelussa ja seurannassa otetaan huomioon Suomen osana Euroopan Unionia tekemä sitoumus virallisen kehitysavun BKTL-osuuden (osuus bruttokansantulosta) nostamisesta 0.7 prosenttiin. Vähiten kehittyneisiin maihin suunnattavan rahoituksen osuus säilyy 0,2 prosentin yläpuolella. **Selonteko ei kerro**

tarkemmin miten ja mihin mennessä Suomi aikoo saavuttaa 0.7 prosentin määrärahatason tai miten se aikoo säilyttää vähiten kehittyneisiin maihin suunnattavan rahoituksen osuuden 0.2 prosentin yläpuolella. Kehitysyhteistyömäärärahojen nopealla aikataululla toteutettujen isojen leikkauksien johdosta Suomen kehitysyhteistyön määrärahojen bruttokansantulo-osuuden arvioidaan pysyvän noin 0,4 prosentin tasolla koko hallituskauden ajan eli vuoteen 2019 asti. **Myös kaikkein köyhimmille maille suunnattu kehitysyhteistyö on laskenut alle 0.2 prosentin.**

Toimiakseen uskottavasti ja vastuullisesti ja pystyäkseen toimeenpanemaan sekä kehityspoliittisessa että Agenda2030-selonteossa esitetyt toimet, **Suomen tulisi laatia konkreettinen suunnitelma siitä, miten ja mihin mennessä julkisen pidemmän aikavälin tavoite 0.7 prosentin määrärahataso saavutetaan ja sitoutua sen toimeenpanoon.**

Selonteossa esitetään kehityspolitiikan- ja yhteistyön toteutustapojen uudistamista ja vaikuttavuuden parantamista. Tavoitteena on selkeyttää laadun, hallinnon ja kansainvälisten periaatteiden toteutumisen standardeja ja kehittää tulostietoon perustuvaa päätöksentekoa ja raportointia. **Toteutustapojen uudistamisessa ja vaikuttavuuden parantamisessa tulisi kiinnittää huomiota myös nykyisten rahoitusmallien joustavuuteen, erityisesti liittyen kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun rahoituksen rajapintojen ratkaisemiseen.**

Esimerkiksi **Ulkoasiainministeriön järjestöille myöntämällä ohjelmatuella voitaisiin saada suuremmat tulokset ja laajempi vaikuttavuus, mikäli rahoitusta voitaisiin käyttää myös monirahoitteisissa (multi-donor/pooled funding) hankkeissa**. Suomen kehitysyhteistyön laittama sijoitus voitaisiin näin skaalata huomattavasti suurempaan kokoluokkaan ja sen vaikuttavuus avunsaajan ja kestävän kehityksen näkökulmasta katsoen kasvaisi huomattavasti. **Ulkoasiainministeriön järjestöille myöntämän ohjelmatuen ohjeistusta tulisi muuttaa niin, että se mahdollistaisi tuen joustavan käytön osana monirahoitteisia hankkeita.**

Kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun instrumenttien väliset siilot tulisi poistaa tai ainakin niiden joustavuutta vastata kulloiseenkin katastrofitilanteeseen tulisi kehittää. Kehitysyhteistyön toteutuksen valmistelu tulisi alkaa heti kriisin alussa. Erityisesti pitkittyneissä kriiseissä perinteiset humanitaarisen avun (esim. ruoan ja veden jakelu) toimet eivät ole riittäviä vaan tarvitaan pitkäkestoisempaa työtä, jonka avulla voidaan esimerkiksi taata lasten ja nuorten koulutus. **Kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun instrumenttien avulla pitäisi pystyä joustavammin vastaamaan kulloiseenkin tilanteeseen ja tukemaan yhteisöjen resilienssiä jo avun alkuvaiheessa.**

Kehityspolitiikassa ja –yhteistyössä pitkäjänteisyyden varmistamiseksi tulisi harkita myös sitovia keinoja kuten lainsäädäntö tai muu pysyvä muutos. Ilman sitovia keinoja kehityspolitiikka on hallitusvaihdosten yhteydessä altis muutoksille, mikä ei kannusta pitkäjänteisyyteen eikä tarjoa siihen tarvittavaa ohjausta ja samalla vaarantaa Agenda2030n toimeenpanon. Pitkäjänteisyys on oleellista myös kehitystutkimuksen tulosten hyödyntämisen ja niiden toimeenpanon kannalta.

Kirkon Ulkomaanavun puolesta lisätietoja antavat:
toiminnanjohtaja Jouni Hemberg (p. 050 325 9579, jouni.hemberg@kirkonulkomaanapu.fi)
vaikuttamistyön päällikkö Katri Suomi (p. 040 635 1738, katri.suomi@kirkonulkomaanapu.fi)